

Slovo k povzbuzení na neděli 28. září 2025, na **slavnost sv. Václava**
Biblická čtení: Mdr 6,9-21; 1Kron 29,11nn; 1Petr 1,3-6; 2,21-24; Mt 16,24-27

Milé sestry, milí bratři,

v souvislosti se svatým Václavem se někdy hovoří o jeho takzvaném **dvojím životě**. Nemyslí se tím pochopitelně nějaká rozdvojenost v jeho životní cestě. A ani tím v tomto ohledu není myšlen vztah mezi životem časným na zemi a věčným v nebi. Nýbrž určité **napětí, dynamika** mezi jeho opravdovým životem a tím, co z něj udělaly následné generace. Tedy skutečnost, že **historická postava** knížete a světce Václava, žijícího v první třetině 10. století, se úplně **nemusí krýt** s obrazem světce, jakého z něj udělaly **pozdější dějiny**.

Jistě, tak je tomu do jisté míry **u leckteré**, možná i u každé **velké postavy** minulosti: Po své smrti nějakým svým „**druhým životem**“, což je součástí její slávy, jejího významu. Žije „druhým životem“ v uchopení a podání pozdějších generací. Životem, který se postupně rozvíjí, nabírá ty či ony prvky, sílí a třeba zase slábne. V němčině se něco takového nazývá *Wirkungsgeschichte*.

A nemusí tomu být až tak úplně špatně. Někdy je to naopak dobře, protože takový „druhý život“ může být nakonec pro okolí mnohem významnější než ten „první“. Neboť v sobě odráží **odkaz a význam** dané osobnosti pro následná období, její **další působení**, leckdy mnohem delší, než je jen délka jednoho pozemského života. V případě světců je „druhý život“ i jakousi ozvěnou **duchovní zkušenosti** s nimi, zkušenosti jejich přímluvy, jejich příkladu.

Na druhou stranu je vždy dobré si znovu a znovu připomínat onen „**první život**“. Tedy život, jakým ta či ona osobnost žila. Už jen proto, aby stál **korigoval** „život druhý“, aby ten se nestal jen mýtem či dokonce nějakou ideologií, anebo naopak nespravedlivou hanou.

Něco takového je pochopitelně důležité u všech osobností, u **světců** však zvlášť. Už jen proto, že důvodem přesvědčení o jejich svatosti není to, co z nich udělaly dějiny, ale to, jak žili, jací opravdu byli.

V případě svatého **Václava** je proto hledání jeho „**prvního života**“ asi opravdu **důležité**. Vždyť právě on, ostatně jako i řada dalších světců tohoto panovnického typu, se ve svém „druhém životě“ stal – a možná i stále stává – záštitou celé řady postojů, interpretací, možná dezinterpretací či dokonce ideologizací. K tomu asi stačí jen letmý pohled do dějin svatováclavského kultu.

Nejspolehlivějším pramenem představ „prvních životů“ historických osobností bývají zpravidla **nejstarší** zprávy, které se nám o nich dochovaly. Takové totiž ještě příliš nestihly projít revizí následných generací.

Ve Václavově případě to jsou **nejstarší**, latinsky psané, **svatováclavské legendy**. Pocházejí už z druhé poloviny 10. století, tedy z doby ještě velmi blízké Václavovu životu i mučednické smrti. I ty pochopitelně nemusí být, a ani třeba nejsou přesné ve všech historických detailech, ale můžeme doufat, že ještě nejvěrněji odrážejí nejdůležitější **vlastnosti** našeho světce.

Tyto nejstarší zprávy o něm ještě **nehovoří** jako o „vévodovi české země“, který jako rytíř vychází z nebe na pomoc při různých ohroženích národa, anebo jako o knížeti stojícím v základech české státnosti, jak jej povětšinou známe z jeho „druhého života“ a z podání mladších legend známe. **Nýbrž** o něm svědčí především jako **knížeti**, jehož největší starostí byla **křesťanskost**, tedy **svatost** jeho **vlády**.

Však stačí vzpomenout na krásná vyprávění, jak svatý Václav jako mladý sám chodil **žnout obilí a trhat hrozny**, aby z nich upekl chléb a nechal vykvasit víno ke sloužení mše svaté; ve Staré Boleslavi dodnes ukazují komůrku, která toto ztělesňuje. Anebo jak jako kníže **vykupoval otroky** z otroctví. Jak se po celý život rád a často **modlil**, až mu to vyčítali. Jak každého rána spěchal na jitřní mši svatou anebo objížděl kaple svých hradišť v den svátku

jejich patronů; tak tomu přeci bylo i ve Staré Boleslavi v den jeho smrti. Či jak sám, kdyby nebyl knížetem, by nejraději **do kláštera** vstoupil. A tak dále.

To vše – a řada dalších momentů – představuje onen „**první život**“, asi nejvěrnější obraz svatého Václava. Který je **důležitější než** leckterý **pozdější**, často podle přání následných generací **posunutý**.

Při vší úctě k autentickým a legitimním prvkům „druhého života“ by ale asi bylo dobře, kdyby svatý Václav před námi zářil **ne** až tak jako **symbol státnosti a národnosti** – ty opravdu nejsou tím nejdůležitějším. Ale především jako **příklad skutečné svatosti**, která spočívala ve snaze o **křesťanskost vlády**. Svatý Václav se vírou pokorně **sklonil před Bohem**, přijal křesťanství, snažil se žít podle evangelia, a tak učinil svou **knížecí vládu dobrou a svatou**.

Milé sestry, milí bratři, **i každému z nás**, do naší „vlády“ je nějak svěřena nějaká ta **částička světa**, tedy svět lidí, vztahů, tvorů a věcí, mikrosvět, do něhož jsme vrženi a v němž žijeme. Svatý **kníže Václav** proto nám **všem** může být příkladem a pozváním, **jak vládnout**, zejména jak vládnout svým slovům a činům, které jsou vždy aspoň nějak v naší reálné moci: **Tak**, aby byly, pokud možno, co nejvíce vedeny **evangeliem**, jeho **moudrostí**. Která vrcholí v **moudrosti lásky**, jež je v tomto svět vždy nějak i v moudrosti **kříže**.

Ostatně i toto svatý **Václav** nějak **ztělesnil**. Především samozřejmě tím, **jak žil**, jak se snažil chovat, **vládnout**, což vše ho nakonec i stálo život, vedlo až k mučednické smrti. Ale moudrost kříže vyjadřuje nějak i svým titulem „**svatého knížete**“. Kníže a kněz, vládce a obětník mají totiž v češtině stejnou etymologii, pocházejí od stejného slova, *knendz*. To je sice dáno tím, že u našich slovanských předků role rodového vládce a kněze patrně splývala. Nicméně hra se slovy *knendz*, **kníže**, **kněz**, **svatý kníže**, jejich propojení může být celkem výmluvná.

A právě náš svatý Václav je toho **příkladem** a, věrme, i **přímluvcem**...